

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/

«30» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗЕЙНА СПРАВА

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

перший (бакалаврський)
03 Гуманітарні науки
034 Культурологія
Культурологія
обов'язкова
українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Музейна справа» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, освітньої програми «Культурологія».

Розробник: Коцан В. В., д.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри  Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії  Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 105	3	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	5	7
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Лекції:	
	32	12
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	53	89

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Музейна справа» є розкриття сутності музеєзнавства як спеціальної галузі знання, його теорії й історії становлення та розвитку. **Основними завданнями** дисципліни є детальне вивчення всіх існуючих у сучасному світі форм, видів і напрямів роботи музеїв, принципів створення музейної експозиції, методології підбору експозиційного матеріалу, художнього оформлення музейних експозицій.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. (ЗК-2)
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК - 3).
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК - 6).
- здатність працювати автономно. (ЗК-7)
- здатність працювати в команді (ЗК - 8).
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК -12).

Фахові компетентності:

- здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах (ФК - 2).
- здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо) (ФК – 4).
- здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурномистецькі, художні та дозвіллієві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу (ФК-8)
- здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів (ФК - 9).
- здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології (ФК - 10).
- здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології (ФК - 11).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Музейна справа» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК – 4. Культура повсякдення.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Культурологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.	ПРН -5
Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.	ПРН – 8
Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу	ПРН – 10
Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.	ПРН 11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Музейна справа»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо поняття «музей як соціокультурний інститут, орієнтуватись в періодизації, вміти виокремлювати явища, факти та важливі події в розвитку музейної справи в Україні та світі в цілому.	ПРН - 5
Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням методів їх музеєфікації (комплектування, науковий опис, первинний облік та інвентаризація, каталогізація, електронний облік).	ПРН - 8
Розпізнавати та класифікувати різні типи предметів старовини, артефактів, вміти застосовувати їх кращі якісні характеристики у різних формах музейної діяльності: науково-дослідній, експозиційній, культурно-освітній, консерваційно-реставраційній.	ПРН 10
Здійснювати експертну оцінку музейних пам'яток та об'єктів за визначеними критеріями наукового опису, надавати висновки щодо їх історико-культурного та художньо-мистецького значення, знати форми і методи їх збереження в умовах музейного простору.	ПРН 11

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: *лекції, семінарські заняття, самостійна робота.*

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування на семінарських заняттях, перевірка самостійної роботи.

Форма модульного контролю: у формі контрольної роботи за темами змістових модулів.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен у формі усної перевірки знань.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
2	2	2	2	5	5	5	5	5		
T10	T11	T12	T13	T14						
5	3	3	3	3	Всього 50					

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
2	2	2	2	2	2	2	2	2		
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16				
2	5	5	5	5	Всього 50					

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	5 (30)	6	5 (30)
Самостійна робота (ведення конспекту, відвідування занять)	1	20		
Презентація			1	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Загальний бал за модульну роботу – **50**. Перші два питання (описові, розписуються детально), виділені жирним шрифтом (**по 20** балів), п'ять наступних – по **2** бали (необхідно дати коротку відповідь).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Музеєзнавство» здійснюється у формі іспиту, який проводиться в усній формі. Результати оцінюються за такою шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За бажанням студента його підсумкова оцінка згідно шкали оцінювання може бути його остаточною або перескладеною на вищий бал.

Студент, який за результатами підсумкового контролю отримав оцінку (35-59 балів) зобов'язаний перескласти іспит.

Результати підсумкового контролю знань заносяться до екзаменаційної відомості та залікової книжки студента.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. МУЗЕЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ.

ТЕМА 1. Музейна справа як наукова дисципліна.

Музеєзнавство: з історії виникнення. Дж. Грессе та його стаття «Музеологія як наука». Журнали «Museums Journal» та «Museum». Об'єкт, предмет і метод музеєзнавства. Підходи до обґрунтування предмету музеєзнавства. Основні поняття музеєзнавства: «музейний предмет», «музей» і «музейна справа». Складові теорії музеєзнавства та прикладного музеєзнавства. Структура музеєзнавства та його місце в системі наук.

ТЕМА 2. Музейна справа в системі культури.

Вивчення поняття культури. Місце і роль музейної справи в системі культури. Суспільний прогрес і культура. Поняття культурної спадщини, історичного досвіду і їх соціальна основа. Діяльність як засіб розвитку культури. Естетичне і корисне. Музейна справа як система. Три рівні музейної справи: підсистеми музейного предмета, музею, музейного будівництва. Структура системи музейної діяльності. Історія музейної справи – складова частина історії культури, наука, мистецтва.

ТЕМА 3. Музей як соціокультурний інститут.

Поняття «музей». Музейний предмет і його властивості. Інформативність. Атрактивність. Експресивність. Репрезентативність. Інформативність. Соціальні функції музею: документування, навчання, організація вільного часу. Музейна комунікація. Класифікація музеїв. Історичні, художні, природничо-наукові музеї. Типологічний поділ музеїв. Державна музейна мережа та її сучасний стан.

ТЕМА 4. Класифікація та фінансування музеїв.

Типи і профілі музеїв. Основні профілі музеїв: історичні, краєзнавчі, художні, меморіальні, літературні, природничо-наукові, галузеві. Джерела фінансування музеїв.

ТЕМА 5. Передісторія музеїв. Антична доба.

Домузейне збиральництво у первісному суспільстві, давньому Єгипті і Китаї, Греції та Римі. Використання предметів домузейних колекцій. Мотивація збирання протомузейних колекцій. Зародження основних напрямів музейної роботи за античної доби. Поняття «музей» в Античності. Давня Греція: святилища, храми, пінакотеки як форми концентрації пам'яток історії та культури. Колекції і колекціонери епохи еллінізму: загальна характеристика та значення в історії цивілізації. Приватні зібрання Стародавнього Риму в структурі культурної спадщини світу. Зібрання «Єгипетський музей» у Каїрі. Й.Єккель та його роль у розвитку античної нумізматики. А.Л.Бертъе-Делагард та антична нумізMATИКА Північного Причорномор'я.

ТЕМА 6. Колекціонування доби Середньовіччя.

Соціокультурна характеристика доби (королівські двори та їх роль у підтримці духовності. Найбільш яскраві зібрання творів мистецтва) та її роль у розвитку колекціонування. Колекціонування та виникнення музею. Художнє колекціонування та перші музеї Італії, Франції, Німеччини епохи Відродження (XV-XVI ст.). Студьйола, кунсткамери, кабінети, статуарії, антикварії, галереї. Приватні колекції як основа перших музейних експозицій у Європі. Загальні напрямки та особливості середньовічного колекціонування. Протомузейні установи Московської Русі XIV-XVII ст. Культурні сади, «аптекарьські городи», приватні звіринці, арсенали, Оружейна палата (1537 р.). Середньовічний Схід та країни ісламу: зародження музейних колекцій. Роль музейного зібрання у східній культурі. Західноєвропейська музейна спадщина: витoki і напрями збереження пам'яток історії та культури. Домузейні форми нагромадження та використання пам'яток історії та етнографії у X-XVIII ст. на Русі та в Україні. Основні етапи становлення вітчизняних протомузейних зібрань предметів музейного значення.

ТЕМА 7. Виникнення музеїв як культурного феномену епохи.

Музей і національна самосвідомість у країнах європейського континенту. Особливості створення публічних музеїв у різних європейських країнах (на прикладі Німеччини, Польщі, Чехії та ін.). Музей у XVII ст. і в епоху Просвітництва. Розвиток освітніх і виховних функцій колекцій та музеїв. Початок вивчення речових пам'яток Античності та Середньовіччя. Розширення соціального та професійного середовища колекціонерів. Розширення ринку предметів для колекціонування. Петербурзька кунсткамера (1714 р.) – перший російський музей. Поява перших публічних музеїв. Капітолійський (1734 р.) і Піо-Климентійський музеї (1771-1799 рр.) Риму. Британський національний публічний музей (1759 р.). Бельведерський музей Відня. Музеї Німеччини, Речі Посполитої. Початок формування музейної архітектури. Удосконалення оформлення музейних експозицій. Пугівники та каталоги. Остаточне оформлення публічних музеїв. Види музейних колекцій та їх загальна класифікація і характеристика.

ТЕМА 8. Розвиток європейських музеїв у XVIII – XIX ст.

Проблеми термінології і види ренесансних експозицій. Характеристика особливостей формування перших колекцій на території сучасної Румунії. Перші планові розкопки в Європі (Помпеї, Італія). Музейна справа наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. Особливості та зміни. Державна та муніципальна музейна мережа революційної Франції 1789-1794 рр.: центральні профільні та провінційні музеї. Музей мистецтв у палаці Лувр, Музей природничої історії, Консерваторія мистецтв і ремесел (науки і техніки), Музей артилерії. Музей французьких пам'ятників – перший спеціалізований історичний музей у світі. Розвиток музейних колекцій у Англії, Голандії, Угорщині, Будапешті та їх вплив на культурний розвиток сусідніх держав. Музейні експонування країн Прибалтики

Німецьке музейне комплектування та зародження перших колекцій. XIX століття як доба домінування науки і наукової діяльності та її вплив на подальший розвиток музейної справи й формування художніх колекцій. Формування основних напрямів музейної діяльності протягом XIX ст. Музеї етнографії та народних промислів як новий тип музейних зібрань. Перші систематичні зібрання пам'яток науки і техніки в світі. Музеї Швейцарії, Німеччини, Австрії, Польщі, Іспанії, Італії, Великобританії, США, Канади, Бразилії у першій половині XIX ст. Промислові, художні і торгівельні виставки – новий імпульс у розвитку музейної справи. Велика промислова виставка у Лондоні (1851 р.). Започаткування традиції всесвітніх промислових виставок і художньо-промислових музеїв. Розвиток спеціалізованих художніх музеїв сучасного мистецтва у Європі.

ТЕМА 9. Виникнення і розвиток музеїв у країнах Америки, Австралії, Азії та Африки.

Загальна характеристика культурного потенціалу Сполучених Штатів Америки та її провідні музейні зібрання (від початку до сьогодення). Культурний потенціал музейної мережі країн Азії (специфіка культурних зібрань, форми існування). Форми його використання в

туристичній діяльності. Музейна мережа Африканського континенту: специфіка зародження і зберігання колекцій. Етнографічний чинник як важливий компонент збереження колекцій. Форми збереження національної культурної спадщини на австралійському континенті. Специфіка музейних зібрань США і Австралії: спільні і відмінні риси. Нові форми колекціонування і збереження пам'яток культури у зазначених країнах під впливом дії глобалізаційних факторів. Сучасні музейні комплекси на вказаних вище територіях і їх роль у збереженні етнічної та духовної культури загалом.

ТЕМА 10. Музеї світу в XX – початку XXI столітті.

Геополітична ситуація у світі та її вплив на духовну сферу й колекціонування. Освітній чинник, національні рухи в контексті формування особистості. Підвищення ролі музеїв у соціумі. Міжкультурна музейна комунікація та її ролі у стимулюванні зародження нових типів зібрань. Нові типи музейних зібрань у світі як тенденція відображення пошуку ефективних форм збереження інтелекту і національної пам'яті людства. Сучасні мистецькі інсталяції як нова форма, популяризації колекцій. Нетрадиційні за формою музейні комплекси (музей у формі скрипки, музей «Чорнобиля», «Океанографічний музей Монако», музей «Історії какао та шоколаду» в Москві, музейно-виставковий комплекс «Калашнікова», музей «Обману» в Кюриці Германія, Музей «із Льоду» в Стамбулі, Храм Святого Сімейства, Барселона, Золотий храм, Амрітсар, Індія, Гуггенхайм, Більбо Іспанія, Мон-Сен-Мішель, Нормандія, Франція, Бранденбургський технічний університет, Котбус, Музей мистецтв Нельсона-Аткінса в Канзасі, Велика Мечеть, Дженне, Малі, Лондонська темниця). Музеї як центри експонування нової культурної традиції у світі. Нетрадиційні аукціонні музейні лоти, специфіка та бачення.

ТЕМА 11. Розвиток музейної справи в Європі та на українських етнічних землях у XVIII – на початку XX ст.

Домузейне збиральництво. Художнє колекціонування та перші музеї Європи (XV-XVII ст.). Протомузейні установи Московської Русі XIV-XVII ст. Розвиток освітніх і виховних функцій колекцій та музеїв у XVII ст. і в епоху Просвітництва. Музейна справа у кінці XVIII ст. – першій половині XIX ст. Перші музеї на території сучасної України. Університетське музейництво. Формування музейної мережі та основні напрями діяльності музеїв у другій половині XIX – на початку XX ст.

ТЕМА 12. Розвиток музейної справи в Україні у 20-40-х рр. XX ст.

Музеї та музейна справа в Україні (УНР, УСРР) і на українських етнічних землях Польщі, Чехословаччини і Румунії у 1917 – 1930 рр. Музейна справа у 1918-1945 рр.: нові тенденції. Музеї України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.): втрати культурно-історичних цінностей, проблеми реституції.

ТЕМА 13. Розвиток музейної справи в Україні у другій половині XX – початку XXI ст.

Особливості розвитку музеїв та музейної справи в Українській РСР у 40-80-х рр. XX ст. Музейна справа у другій половині XX – на початку XXI ст.: міжнародні музейні організації. Розвиток вітчизняного музеєзнавства та музейної справи у 90-х рр. XX – на початку XXI ст.

ТЕМА 14. Сучасний музей: законодавство, стратегічне планування та управління

Сучасне музейне законодавство України. Стратегічне планування та стратегічне управління в сучасній музейній практиці.

МОДУЛЬ 2. ПРИКЛАДНЕ МУЗЕЄЗНАВСТВО.

ТЕМА 1. Основи фондової роботи музеїв.

Визначення поняття «фонди музею». Музейний предмет як основа фондів. Класифікація музейних предметів за типами джерел: речові, зображальні, письмові, фоноджерела, фотоджерела, кіноджерела. Типовий та унікальний музейні предмети. Музейні реліквії.

ТЕМА 2. Наукова організація, структура та класифікація фондів музею.

Шляхи формування музейних колекцій. Музейні колекції систематичні, тематичні, меморіальні, особові. Структура та складові елементи фондів музею. Фонд музейних предметів: основний фонд, обмінний фонд, дублетний фонд. Класифікація фондів за видом музейних предметів. Групи збереження музейних предметів основного фонду за матеріалом (дерево, метал, камінь, кераміка, скло, тканини, кістка, пластмаса); за функціональним призначенням (знаряддя праці, зброя, предмети побуту тощо), за технікою виготовлення. Фонд науково-допоміжних матеріалів.

ТЕМА 3. Організація роботи над комплектуванням фондів.

Плани комплектування фондів: перспективні, річні. Систематичне комплектування. Тематичне комплектування. Комплексне комплектування. Форми комплектування: закупка, безкоштовна передача (дарування) у власність музею колекцій або предметів організаціями чи приватними особами; цільові замовлення на виготовлення оригінальних робіт. Відрядження по комплектуванню. Організація експедицій. Комплектування «по гарячим слідам». Специфіка комплектування музейних зібрань матеріалами по сучасності.

Діяльність фондово-закупівельної комісії. Облік музейних предметів та наукова документація: первинний облік, інвентаризація. Акт прийому предметів на постійне зберігання. Книга надходжень музейних предметів (основного фонду). Книга обліку науково-допоміжних матеріалів. Книга надходжень у тимчасове зберігання.

Каталогізація музейних предметів. Облікова картотека. Науково-довідковий апарат. Картки наукового опису предметів. Інвентарна картотека. Топографічний опис. Створення та використання автоматизованих каталогів. Переваги комп'ютерного обліку музейних колекцій.

Тема 4. Проблеми збереження музейних фондів.

Режим збереження фондів. Оптимальні параметри температурно-вологісного режиму. Необхідність дотримання світлового режиму. Захист від забруднення повітря. Біологічний режим збереження. Захист від механічних пошкоджень. Попередження виникнення екстремальних ситуацій – пожеж, аварій комунікацій фондового приміщення, крадіжок. Завдання консервації і реставрації.

ТЕМА 5. Експозиційна робота як важливий напрямок діяльності музеїв.

Музейна експозиція та її концептуальні засади. Експозиційні матеріали. Роль тексту в музейній експозиції: провідні тексти, анотації, етикетки, стиль, форма та оформлення. Основні методи експонування: систематичний, ансамблевий, ландшафтний, монографічний і тематичний.

ТЕМА 6. Підготовка сучасної експозиції, її комунікативні властивості та цифрові технології в експозиційному просторі музею.

Технологічні етапи організації музейної експозиції. Тематичний план та структура експозиції. Експозиційне обладнання та правила розміщення експонатів в експозиційних залах. Художнє проектування музейної експозиції.

Відвідувач в комунікативному просторі музейної експозиції. Художній образ в контексті музейної експозиційної комунікації. Основні аспекти використання цифрових технологій в експозиційному просторі музею. Поняття та суть віртуального музею.

ТЕМА 7. Науково-дослідницька діяльність музеїв.

Музеї як науково-дослідні заклади. Планування та організація науково-дослідницької роботи музеїв. Основні напрямки і види науково-дослідницької роботи в музеях. Наукові

дослідження музейних працівників у рамках профільних наук. Основні напрямки музеєзнавчих досліджень у музеях різних профілів.

ТЕМА 8. Екскурсійне обслуговування в музейних установах.

Етапи підготовки екскурсій. Контрольний та індивідуальний тексти екскурсій. Класифікація екскурсій та диференціація екскурсійного обслуговування. Засади співпраці із туристичними організаціями та колективними замовниками.

ТЕМА 9. Форми культурно-освітньої діяльності музеїв.

Форми науково-освітньої роботи музейних закладів: лекція, консультація, наукові читання і конференції, клуб (гурток, студія), конкурс (олімпіада, вікторина), зустріч з цікавою людиною, концерт (літературний вечір, театралізоване шоу), музейне свято, історична гра.

Музейна педагогіка – теоретична база культурно-освітньої діяльності музеїв. Дослідження музейних форм комунікації. Формування «музейної культури» відвідування музею. Методи активізації відвідувача: ігровий, театралізації, діалогу і дискусії. Використання музейних засобів у сприйнятті та передачі інформації з позицій педагогів.

ТЕМА 10. Менеджмент і маркетинг у музейній справі.

Музейний менеджмент. Поняття «менеджменту». Методи управління і його функції. Планування в музеї. Принципи комунікативної діяльності менеджерів. Стратегічне планування та стратегічне управління в сучасній музейній практиці. Методика стратегічного планування музейної діяльності. Мета і завдання управління. Аналіз зовнішнього середовища та внутрішнього становища в музеї. PEST- та SWOT-аналіз.

Музейний маркетинг. Загальне поняття «маркетингу». Маркетинг у сучасному музеї. Музейний брендинг. Концепції маркетингу в музейному середовищі. Стратегії соціального партнерства і встановлення постійних зв'язків між музеєм та аудиторією. «Клуб друзів» і його завдання. Стратегічні напрямки музейного маркетингу. Презентація і просування музею та його діяльності. Презентація та просування конкретних товарів чи послуг, що пропонуються музеєм.

Нові технології в галузі музейної комунікації. Поява комунікаційних уявлень. Комунікаційний підхід у структурі музеєзнавчої науки. Акт музейної комунікації. Теорія музейної комунікації. Основні завдання прикладних досліджень музейної комунікації. Комунікаційний підхід у музейному проектуванні. Інформаційні технології у музейній справі. Музейна справа як інформаційний процес. Культурні та інформаційні ресурси. Музейні інформаційні системи та похідні від них. Електронні видання на CD-ROM. Музейні веб-сайти. Віртуальні експонати. Нові технології у музейній педагогіці. Виникнення нових технологій у музейній освіті – відповідь на потреби суспільства.

ТЕМА 11. Історико-краєзнавчі музеї України.

Національний музей історії України. Дніпровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького. Львівський історичний музей. Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Т. Легоцького.

ТЕМА 12. Художні музеї України.

Національний художній музей. Національний Музей у Львові ім. Андрея Шептицького. Харківський художній музей. Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая.

ТЕМА 13. Літературні музеї України.

Національний музей літератури України. Музей книги і друкарства України. Літературно-меморіальний музей-квартира П.Г. Тичини. Народний літературний музей – філіал Закарпатського обласного художнього музею ім. Й. Бокшая.

ТЕМА 14. Етнографічні музеї України.

Національний музей народної архітектури та побуту України. Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України. Музей писанкового розпису у м. Коломия. Етнографічні музеї Закарпаття.

ТЕМА 15. Природознавчі музеї України.

Історія становлення природничих музеїв України. Національний науково-природничий музей НАН України у м. Києві. Державний природознавчий музей у м. Львові. Зоологічний музей Ужгородського національного університету.

ТЕМА 16. Меморіальні комплекси України.

Меморіальні комплекси України : загальна характеристика. Національний музей «Меморіал жертв голодомору». Національний меморіальний комплекс героїв небесної сотні – музей революції гідності. Меморіальний парк «Красне поле».

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
5-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Музеєзнавство як наукова дисципліна.	3	2				1
Тема 2. Музейна справа в системі культури	4	2				2
Тема 3. Музей як соціокультурний продукт.	3	2				1
Тема 4. Класифікація та фінансування музеїв.	4	2				2
Тема 5. Передісторія музеїв. Антична доба.	4		2			2
Тема 6. Колекціонування доби середньовіччя.	4		2			2
Тема 7. Виникнення музеїв як культурного феномену епохи.	4		2			2
Тема 8. Розвиток європейських музеїв у XVIII – XIX ст.	2					2
Тема 9. Виникнення й розвиток музеїв в країнах Америки, Австралії, Азії та Африки.	4		2			2
Тема 10. Музеї світу у XX – на початку XXI ст.	4		2			2
Тема 11. Розвиток музейної справи в Європі та на українських етнічних землях у XVIII – на початку XX ст.	4	2				2
Тема 12. Розвиток музейної справи в Україні у 20-40-х рр. XX ст.	4	2				2
Тема 13. Розвиток музейної справи в Україні у другій половині XX – початку XXI ст.	4	2				2
Тема 14. Сучасний музей: законодавство, стратегічне планування та управління	4	2				2
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль						
	52	16	10			26

Модуль 2						
Тема 1. Основи фондової роботи музеїв.	4	2				2
Тема 2. Наукова організація, структура та класифікація фондів музею.	4	2				2
Тема 3. Організація роботи над комплектуванням фондів.	4	2				2
Тема 4. Проблеми збереження музейних фондів.	4	2				2
Тема 5. Експозиційна робота як важливий напрямок діяльності музеїв.	4	2				2
Тема 6. Підготовка сучасної експозиції, її комунікативні властивості та цифрові технології в експозиційному просторі музею.	4	2				2
Тема 7. Науково-дослідницька діяльність музеїв.	3	2				1
Тема 8. Екскурсійне обслуговування в музейних установах.	3	2				1
Тема 9. Форми культурно-освітньої діяльності музеїв.	2					2
Тема 10. Менеджмент і маркетинг у музейній справі.	1					2
Тема 11. Історико-краєзнавчі музеї України.	4		2			2
Тема 12. Художні музеї України.	4		2			2
Тема 13. Літературні музеї України.	3		2			1
Тема 14. Етнографічні музеї України.	3		2			1
Тема 15. Природничі музеї України.	3		2			1
Тема 16. Меморіальні комплекси України.	2					2
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	53	16	10			27
Разом за семестр	105	32	20			53

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
7-й семестр						
Тема 1. Музеєзнавство як наукова дисципліна.	6	2				3
Тема 2. Музейна справа в системі культури	6	2				3
Тема 3. Музей як соціокультурний продукт.	6	2				3
Тема 4. Класифікація та фінансування музеїв.	6	2				3
Тема 5. Передісторія музеїв. Антична доба.	6	2				3
Тема 6. Колекціонування доби середньовіччя.	4					3
Тема 7. Виникнення музеїв як культурного феномену епохи.	4					3
Тема 8. Розвиток європейських музеїв у XVIII – XIX ст.	4					3
Тема 9. Виникнення й розвиток музеїв в країнах	4					3

Америци, Австралії, Азії та Африки.					
Тема 10. Музеї світу у ХХ – на початку ХХІ ст.	6		2		3
Тема 11. Розвиток музейної справи в Європі та на українських етнічних землях у ХVІІІ – на початку ХХ ст.	4				3
Тема 12. Розвиток музейної справи в Україні у 20-40-х рр. ХХ ст.	4				3
Тема 13. Розвиток музейної справи в Україні у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.	4				3
Тема 14. Сучасний музей: законодавство, стратегічне планування та управління	4				3
Тема 1. Основи фондової роботи музеїв.	6	2			3
Тема 2. Наукова організація, структура та класифікація фондів музею.	6				3
Тема 3. Організація роботи над комплектуванням фондів.	6				3
Тема 4. Проблеми збереження музейних фондів.	6				3
Тема 5. Експозиційна робота як важливий напрямок діяльності музеїв.	6				3
Тема 6. Підготовка сучасної експозиції, її комунікативні властивості та цифрові технології в експозиційному просторі музею.	4				3
Тема 7. Наукова-дослідницька діяльність музеїв.	4		2		3
Тема 8. Екскурсійне обслуговування в музейних установах.	4				3
Тема 9. Форми культурно-освітньої діяльності музеїв.	4				3
Тема 10. Менеджмент і маркетинг у музейній справі.	6				3
Тема 11. Історико-краєзнавчі музеї України.	6				3
Тема 12. Художні музеї України.	6				3
Тема 13. Літературні музеї України.	4				3
Тема 14. Етнографічні музеї України.	4				3
Тема 15. Природничі музеї України.	4				2
Тема 16. Меморіальні комплекси України.	6				3
Разом за семестр	105	12	4		89

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Передісторія музеїв. Антична доба.	2	
2	Колекціонування доби середньовіччя.	2	
3	Виникнення музеїв як культурного феномену епохи.	2	
4	Розвиток європейських музеїв у ХVІІІ – ХІХ ст.	2	
5	Виникнення й розвиток музеїв в країнах Америки, Австралії, Азії та Африки.	2	
6	Музеї світу у ХХ – на початку ХХІ ст.	2	2
7	Історико-краєзнавчі музеї України.	2	
8	Художні музеї України.	2	2
9	Літературні музеї України.	2	

10	Етнографічні музеї України.	2	
11	Природознавчі музеї України.	2	
12	Меморіальні комплекси України.	2	
	Всього	24	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна	заочна
1	Домузейне збиральництво у первісному суспільстві, давньому Єгипті і Китаї, Греції та Римі.	4	6
2	Художнє колекціонування та перші музеї Італії, Франції, Німеччини епохи Відродження (XV-XVI ст.).	4	6
3	Поява перших публічних музеїв. Капітолійський (1734 р.) і Піо-Климентійський музеї (1771-1799 рр.) Риму. Британський національний публічний музей (1759 р.). Бельведерський музей Відня.	4	6
4	Музей французьких пам'ятників – перший спеціалізований історичний музей у світі.	4	6
5	Музеї етнографії та народних промислів як новий тип музейних зібрань у XIX ст.	4	6
6	Промислові, художні і торгівельні виставки – новий імпульс у розвитку музейної справи у XIX – на початку XX ст.	4	6
7	Музейна мережа Африканського континенту: специфіка зародження і зберігання колекцій.	4	6
8	Специфіка музейних зібрань США і Австралії: спільні і відмінні риси.	4	6
9	Історико-краєзнавчі музеї України (презентація про один із музеїв).	4	6
10	Художні музеї України (презентація про один із музеїв).	4	7
11	Літературні музеї України (презентація про один із музеїв).	4	7
12	Етнографічні музеї України (презентація про один із музеїв).	4	7
13	Природознавчі музеї України (презентація про один із музеїв).	3	7
14	Меморіальні комплекси України (презентація про один із комплексів).	2	7
	Разом	53	89

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять студенти залучатимуться до окремих видів діяльності обласних музеїв Закарпаття, для них проводитимуться тематичні заняття з безпосереднім показом музейних предметів, їх обліку, зберігання та представлення в експозиціях.

Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії з можливістю використання технічних засобів (ноутбук, проектор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посібн. / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. К. : Альтерпрес, 2007.

Белікова М. В. Основи музеєзнавства : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. В. Белікова, В. М. Зайцева ; За-порізький національний технічний університет. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2015. 180 с.

Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з німецької Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. Л.: Літопис, 2005.

Маньковська Р. В. Музейництво в Україні /Р. В. Маньковська. К.: НАН України, Інститут історії України, 2000. 140 с.

Музеї України: Довідник / Міністерство культури і мистецтв України. К.: Задруга, 1999.

Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття. – К.: Златограф, 2004.

Норріс Л., Тісдейл Р. Креативність у музейній практиці / пер. з англ. А. Коструби, Г. Кузьо, О. Омельчук, Є. Червоного. Київ : Чередниченко А. М., 2017. 192 с.

Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Посібник. Івано-Франківськ, 2005.

Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Посібник // Під редакцією: В. Великочого, Н. Гасюк. Авторський колектив: П. Горішевський, М. Дейнега, М. Ковалів, В. Мельник, Н. Рега, С. Оришко, О. Соколова. Івано-Франківськ: Плай. 2005. 64 ст.

Прищепа О.П. Основи музеєзнавства. Навчально-методичний посібник. Рівне, 2006. 104 с.

Про внесення змін до Закону України «Про музеї та музейну справу» : Закон України № 1709-VI від 05.11.2009 р. // Відомості Верховної Ради України, 1995. № 25. 9 с.

Про музеї та музейну справу : Закон України від 29 червня 1995 р. №249/95-ВР // Відомості Верховної Ради України, 1995. № 25. 12 с.

Рутинський М.Й. Музеєзнавство. / Й. Рутинський, О.В. Стецюк. К.: Знання, 2008. 371 с.

Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник / О.О. Салата. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.

Шевченко В.В. Музеєзнавство / В. В. Шевченко, І.М. Ломачинська. К.: Університет України, 2007. – 287 с.

Якубовський В.І. Музеєзнавство / І. В. Якубовський. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2010. – 352 с.

Допоміжна література

Бабенко О., Бабенко О. Короткий словник музейних термінів. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2001.

Біксей Л. Закарпатський обласний художній музей / Л. Біксей // Музеї України. – 2005. – № 4. – С. 26.

Булатович С.А. Антична нумізматики. Ч.І. Загальні проблеми античної нумізматики. Навчально-методичний посібник / С.А.Булатович. - Одеса, 2005. 54 с.

Горбанев В. Путешествие по Австралии / В.Горбанев // Красзнавство. Географія. Туризм.. - 2008. - № 29-31.

Грицкевич, В. П. История музеев мира / В. П. Грицкевич, А. А. Гужаловский. Минск : БГУ, 2004.

Готтесдинер Х., Миронер Л., Даваллон Ж. Франция: успехи в изучении посетителя // Museum. 1993. № 4 (178).

Гудченко З. С. Музеї народної архітектури України. К., 1981.

Дніпропетровський історичний музей ім. Д. І. Яворницького // Музеї України. – 2005. – № 6. – С. 16.

- Дніпропетровський історичний музей ім. Д.І. Яворницького. Путівник. – Дніпропетровськ: Проспект, 2006. – 28 с.
- Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая. 70 років. Альбом. – Ужгород: Патент, 2017. – 224 с.
- Заславский М.А. Ландшафтные экспозиции музеев мира. Л., 1979.
- Кабрал Н.Э. Музеи Африки третьего тысячелетия / Н.Э. Кабрал // Museum, 1989. - № 161.
- Каднічанський Д. Скандени України : [музеї нар. архітектури та побуту] / Д. Каднічанський // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2010. – № 16. – С. 3–8.
- Кислюк К.В. Трансформації меморіального простору і меморіальних практик в Україні періоду незалежності // file:///C:/Users/User/Downloads/vdakkm_2016_2_3.pdf
- Климишин О. С. Наукові основи природничої музейної діяльності // Наук. зап. Держ. природозн. музею НАН України. – Львів, 2000. – Т. 15. – С. 11–21.
- Ковтанюк Н. Скарбниця історичної пам'яті України : [Нац. музей історії України] / Н. Ковтанюк, Г. Шовкопляс // Київська старовина. – 1999. – № 4. – С. 63–80.
- Котлер Н. Музейний маркетинг і стратегія: формування місії, залучення публіки, збільшення доходів і ресурсів / Н. Котлер, Ф. Котлер, В. Котлер / Пер. з англ. Т. Олійник, Т. Пирогова, С. Рябчук, Р. Свято. К. : ВД «Стилос», 2010. 528 с.
- Мезенцева Г. Г. Музеї України. К., 1959.
- Музеї світу Режим доступу: <http://www.globmuseum.info/Metki/muzei-evropy/>
- Музеї та галереї Європи <http://aurzone.org.ua/msW/museumbesteurope01.htm>
- Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України: Путівник / Відп. за випуск С.Павлюк, Р. Чмелик. Львів: Інститут народознавства НАН України, 1996, 96 с.
- Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи. Дніпропетровськ, 1999.
- Музей на рубежі епох: минуле, сьогодення, перспективи. К., 1999.
- Музейна справа на Харківщині : становлення та розвиток : наук.- допом. покажч. / ХНУ ім. В. Н. Каразіна, Центр краєзнавства, ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; уклад. : Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик ; наук. ред. : С. М. Куделко, О. Г. Павлова. Х., 2011. – 226 с.
- Музейні скарби Харкова. Мистецтво Західної Європи та Сходу XV-XX ст. – Харків : Колорит, 2009. -188 с.
- 10 найбільших і найдавніших музеїв світу Режим доступу: <http://www.prostir.museum/ua/post/11847>
- Національний художній музей України : альбом / [кер. проекту А. Мельник; наук. кер. та упор. О Лагутенко]. – К. : Артанія Нова, 2003. [415] с.: іл.
- Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури / В.С.Полікарпов - К.: Знання, 2000. – 359 с.
- Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей : монографія. К.: НАКККІМ, 2012.
- Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. К., 1989.
- Старовинні маєтки України: Книга-альбом / Родічкін І.Д., Родічкіна О.І. – К.: Мистецтво, 2005.
- Степанова О.Є. В музеях світу / Олена Степанова. – К.: Артанія Нова, 2004. 72 с.+: іл.
- Україна: скарби музеїв і заповідників: Путівник. К.: Чорлі, 1997.
- Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко. К.: Кондор, 2004.
- Харківський художній музей. 200 років колекції. Харків : Фоліо, 2005. -167 с.
- Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеєзнавство. Навч. посібник для дистанційного навчання. К.: Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”, 2007.
- Штарага Т. Музейні заклади світу. Регіональні особливості / Тетяна Штарага // Краєзнавство. Географія. Туризм. 2007. № 40.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Державний природознавчий музей // <http://science.smnh.org/ua>

Дніпровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького // <http://www.museum.dp.ua/>

Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая // <http://bokshaymuseum.com.ua>

Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Т. Легоцького // <https://www.zkmuseum.com/>

Зоологічний музей ДВНЗ УжНУ // <http://www.lucanus.org.ua/zoomuz/index.htm>

Літературно-меморіальний музей-квартира П.Г. Тичини // <http://tychynamuseum.com.ua>

Львівський історичний музей // <http://www.lhm.lviv.ua/>

Меморіал жертв голодомору // <http://memorialholodomor.org.ua/>

Меморіальний парк «Красне поле» // <http://khust-miskrada.gov.ua/memorialnyj-park-krasne-pole/>

Музей книги і друкарства України // <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Gosudarstvennyiy-muzey-knigi-i-knigopечатaniya-Ukrainyi.html>

Національний меморіальний комплекс героїв небесної сотні – музей революції гідності // <http://maidanmuseum.org/>

Національний меморіальний комплекс героїв небесної сотні – музей революції гідності // <http://maidanmuseum.org/>

Національний музей історії України // <https://nmiu.com.ua/>

Національний музей літератури України // <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Natsionalnyiy-muzey-literaturyi-Ukrainyi.html>

Національний Музей у Львові ім. Андрея Шептицького // http://www.mankurty.com/sven/?page_id=57 http://www.mankurty.com/sven/?page_id=57

Національний художній музей // <http://old.namu.kiev.ua/>

Пирогів. Національний музей народної архітектури та побуту // <https://pyrohiv.org.ua>

<http://supercook.ru/spr-01-mus.html> – Довідник про сайти музеїв усього світу

<http://www.culture24.org.uk/home> – портал «Національний віртуальний музей» (Велика Британія)

<http://www.museum.ru/N30669> - сайт Національного музею науки Японії

<http://www.museum-ukraine.org.ua> – видання «Музеї України» (містить каталог музеїв України)

<http://prostir.museum.ua> - сайт музейної спільноти України та журналу «Музейний простір».

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)